

СРПСКИ НАРОД

Стварност Нове Србије

Скромно али истрајно, без помпе и таламбаса, али свакодневно, камен по камен подиже се зграда Нове Србије, хтели је или не, неки, радили противу ње или за њу, други. Многи је и не виде, јер још имају копрене на очима и не виде стварност. Али она у пркос тешкоћа времена и неразумевања других из дана у дан подиже се на својим чврстим и здравим темељима. Она није декретована, већ органски и смишљено подиже се неуморно и неодољиво.

Неки мисле да ће Нова Србија постати преко ноћи, кад се објави указом, као што се раније у режимима парламентарне демократије све свршавало на речи, а народ, радни свет села и града остајао у бедни и незнању. Међутим, она постоји већ данас, јер се родила у патњи и болу националне катастрофе, јер је потреба прочишћења националног живота неизбежна и неумитна, ако хоћемо да надживимо слом, да савладамо кужне клице прошлости и да са новом снагом и са новим могућностима уђемо у нови живот.

То је била једна од главних мана прошлих режима што је било много писаних закона, много изговорених речи, а мало дела, мало остваривања у корист радног света. Оснивачи и градитељи Нове Србије иду другим путевима, служе се другим методама. Место речи и обећања које ветар носи, место хрпа закона, који се не примењују, они у своје снажне и одлучне руке узимају саму стварност и уобличују је за корист нације и бољу будућност радног света на селу и у граду.

Генерал Недић рекао је да ће остварити сељачку државу, државу у којој ће најмногобројнији и најкориснији друштвени ред водити главну реч, како она не би сваке двадесете године пропадала услед неспособности и себичности клике управљача. И зато што још нису објављене уредбе или закони о оснивању сељачке државе стари наши грешници, окорели политиканери, шеретски се домигују, сматрајући да је по среди демагогија обећања за коју они једино знају.

Међутим за онога који није слеп код очију и коме предубеђења и злурадост не сметају да види ствари онакве какве су, тај јасно види и темеље и зидове зграде Нове Србије, као сељачке државе. Зар стално и присно општење претседника владе генерала Недића са најбољим сеоским домаћинима из свих крајева земље, које се догађа из недеље у недељу, није у ствари спровођење у пракси сељачке

државе? Зар на тим састанцима између одговорног шефа власти и сељачких претставника нису у ствари претресани сви проблеми и потребе сељачког света и зар ту у том непосредном додиру нису се стварали услови за доношење одлука и предузимање мера државне и националне политике? Зар свака мера која се данас доноси, свака уредба која се проглашује не подлеже једном једином критеријуму опште корисности, која у првом реду обухвата интересе и потребе нашега села, извора наше физичке и моралне снаге?

Исто тако зар не виде сви ови како се ствара Нова Србија, Отаџбина рада и стварања у поштењу и правди? Зар не виде како нови српски поредак не обезбеђује више привилегије и монопол једној мањини да се богати и живи у изобиљу на рачун огромне већине оних који раде и стварају? Зар не виде како класе, које су једне својом експлоатацијом, а друге својом деструктивном борбом погађале виталне интересе нације, сада су ућуткане, лишене својих привилегија за експлоатацију или сретстава за рушење?

Ново бескласно друштво, у коме је интерес националне заједнице врховни закон, исто тако из дана у дан постаје стварност. Опстанак српског народа као целине, будућност српске Отаџбине, која не зна за класну подвојеност, јесте данас идеја водилца чувара Србије у њеним данашњим напорима да се сачува и да обезбеди себи бољу будућност. Ма да су опште прилике тешке, зар може ко порећи да данас у нашој средини не добија рад све више своје место части, своје право и своју заслужену награду? Место обећања јудео-марксизма, која се завршавају у крви, српски поредак остварује максимум социјалности без крвавих жртава, тражећи само службу свију појединаца у корист целине, уздижући рад као највећу вредност и једино мерило и спроводећи што правичнију расподелу добара према раду и према потребама чланова заједнице место некадашњег повлашћивања неколико хиљада породица.

Ето, и прошле недеље, имали смо један видљив доказ овога новог стања ствари, имали смо један мали догађај који речитошћу дела говори о значају Нове Србије. Зар оснивање Дома радничке омладине у коме ће шегрти и калфице, некадање парије нашега друштва, у пространим и светлим просторијама моћи да провале своје слободно време, да се физички и духовно разви-

јају, не значи манифестацију новог српског социјалног поретка, у коме држава и друштво посвећују своју бригу и пажњу у првом реду будућим српским радницима, ствараоцима националног богатства?

Зар његово освећење, на коме су се окупили око генерала Недића, оснивача Нове Србије, претставници послодавца и послопримаца, нема значај симбола Нове Србије са обновљеним духом старе српске задружности? И зар није залога да ће Нова Србија бити сутра најпотпунија стварност, која ће потиснути демагошка обећања тобожњих »ослободилаца« и њихових експонената у земљи, који су знали код нас као и у Америци и у Енглеској само жандармском палицом да регулишу односе између оних који раде и оних који живе од туђег рада?

И тако сваког дана могли бисмо нашим неверним Томама да укажемо на по један знак, на по једну манифестацију Нове Србије, коју доследно, неуморно и без колебања остварује генерал Недић, позивајући нова српска поколења да га помогну да оваплоти вековни идеал српског народа за својом сељачком државом, која ће бити велика српска задруга у којој ће се рад ценити као највећа вредност и у којој неће бити места ни хлеба за оне који не раде, како то генерал Недић упорно понавља, дајући своју витешку реч да неће поустати ни поклекнути на путу ка новој величини српског народа у раду и стварању. »С.-Н.«

Сумрак цивилизације

„Обећања која је Енглеска кад је била у нужди, дарежљиво дала Арабљанима, сад је требало испуњити и зато се она осећа збуњена“.

(Пуковник Лоренс)

Винстон Леонард Спенсер Черчил у свом великом делу „Светски рат“ зграђава се на варварства почињена у првом светском рату. То је врло лепо од њега, да је у том правцу искрено продужио заиста би његово име блистало као највећег хуманисте свих времена. Међутим, у истом делу, он признаје, да је блокада Немачке његова идеја, ма да је та блокада била разлог за затегнутост односа између Енглеске и Северо-америчких држава, које су тада блокаду сматрале варварским средством јер је била уперена противу редовне исхране неборачког дела немачког народа. И кад му је први немачки подморнички напад прискочио у помоћ, јер је револутирало Американце, он патетички узвикује: „Строгост наших мера против Немачке, блокада, могла је да се појача без опасности да ће се пореметити осетљива равнотежа наших односа са великом републиком (Америком)“.

Тако је тадањи помоћник првог лорда адмиралитета Винстон Черчил блокадом и противу исхране неборачког елемента на Европском континенту инаугурисао један нов систем ратовања изван оквира међународног ратног права, који ће се продубљивати са отровним гасовима, експлозивним зрнима, бомбардовањем вароши и невојничких објеката, па све до потапања болничких бродова, митраљирања школске деце и других триста разних начина за уништавање жена, нејачи, старца и болесника по болницама. Тако је двадесети век кулминација цивилизације и културе постао носилац највећег варваризма од постанка света. Човеку стаје памет између ових антипода, јер не може да разуме, не може да схвати да најкултурнији човек у исто време спроводи и најгрознији ратни систем уништавања човечанства и свих његових хиљадугодишњих тековина.

Ето Винстон Леонард Спенсер Черчил из 1914 године појавио се у далеко суровијој форми у овоме рату. У години 1914 Черчил је био само један од важних функционера у служби енглеског народа и као такав успео је својом енергијом и истрајношћу да наметне своју вољу колебљивој средини у стварању блокаде, те и спречавању

исхране цивилног становништва у зараћеним земљама. Али творац блокаде из 1914 године, данас је претседник енглеске владе и вођа енглеског народа и кад он у том својству пред протестом још слободних људи, узвикује: Не, нећете ме омети, наредио сам још строжија бомбардовања, нека се противник уништи у позадини где је најосетљивији, јер ћу ту завршити рат. И цео културни свет запањен пита се, да није то смак света, последња агонија људског разума, јер у енглеској није више Винстон Черчил, већ је иза њега цео енглески народ.

У том циничном усклику човек запажа једну систематски изграђену сурову природу, назире једно сатанско лице, које није постало преко ноћи, него се спремамо усавршавало и изграђивало „док није добило последњи данашњи облик демона. За оне који ближе познају Черчила и његов рад у прошлости није ништа необично што је данас такав али је чудно за енглески народ да га је као таквог избацио на чело, сврстао се позади њега и поделио одговорност заједно са њим. Где ће и докле ће тај метод вођења рата довести човечанство у то данас нико не сумња, али да се несрећа на време спречи недостаје разборитости и јунаштва. Јер, ван сваке је сумње, да овај систем ратовања изазива у супротном табору одлучност да се равном мером одговори и кад се дође до таквог судара човечанству је одзвонило. Тада ће болшевичко уништавање изгледети пред страхотамата у коме се може наћи човечанство једног дана.

Али да би слика овог човека била потпунија не сме се прећутати и његово учешће у раду и успеху болшевичке акције 1918 и 1919 године. Улога Сидни Рели највештијег шпијуна Интелигенс сервиса у контра револуционарним руским покретима вођена је чврстом руком Черчила из Лондона. Тој политици следовало је укрцавање савезничких трупа у Владивостоку и враћање натраг у Енглеску у најкритичнијем тренутку по белоруске ратне које су се јуначки бориле са болшевичким сатрапима на руској родној грудни.

Други, тако исто важни сарадник у том послу шпијун Кент убијен је на граници Финске, али тек онда када је много урадио за ствар која му је била поверена и за коју је много знао. У низу подвига овог име-

(Наставак на 3.ој страни)

У овом броју

Безумници од др М. Спалајковића

Сумрак цивилизације од Б. Н.

Последњи рат Енглеске против Европе од штабс лајтера Зиндермана

Стари и нови поредак од Велибора Јонића

Српски конзерватизам од др Живојина Перића

Из мојих успомена на немачке филозофе од др Бранислава Петронијевића

СТАЛНИ ПРЕГЛЕДИ:

Војних догађаја од М. Војновића

Културне вести,

Преглед нових књига

И т. д.

ГЕНЕРАЛ НЕДИЋ СА ОМЛАДИНОМ ПОДИЖЕ НОВУ СРБИЈУ

Новога времена неће бити без новога рада, новога рада неће бити без нових људи.

А нови људи су омладина. Генерал Недић пригрлио је омладину, делима не речима.

Од оних још у мајчиној утроби па до оних који су у водама докторских теза, чињено је што се могло чинити: за најмање отворена су породилишта, створена прихватишта, забавишта, опаравишта: за старије, школску омладину, преуређују се учбеници, пробирају наставници, стварају васпитачи, отварају ђачке трпезе, и полако али сигурно школска настава преображава се у животну наставу: универзитетска омладина, с реорганизованим Универзитетом, добија савремене услове за рад на националној култури.

Генерал Милан Недић и сеоски и раднички омладину пригрлио је делима, не речима.

Сеоски омладинци стално у групама одлазе на усавршавање у земљу великога рада, у стваралачки неуморну Немачку; радничка омладина, у свима гранама организована, добила је ових дана и свој културни дом и речи

које јој је упутио претседник владе, речи су судбинског даха.

Генерал Милан Недић истакао је значај радне омладине.

То није парола, већ конкретно дело: из његових руку обична делатност претвара се у делотворност од општег значаја, и кад се баци поглед на оно што је он за две године учинио за омладину, јасно је ово:

Захваљујући њему, старане о омладини вршено је тако да се из замисли прелазило у акцију, из акције правце у институције.

На тај начин омладини су дати услови да себе не само телесно негује, духовно развија, већ да подарене установе сматра својом рукотворином, својом мукотворином, да их уређује, проширује, кад устреба брани.

Јер генерал Милан Недић, с одликама државничке несебичности, није само родитељским и препородитељским речима општио с омладином, већ је српском омладинском организму омогућио пуни радни крвоток.

Првосвештеник рада, народне религије, делима а не речима конкретизује светосавски пут.

Сутра ћемо имати још снажнију и бољу омладину ако будемо овако сви сложни, братски, другарски радили“.

Затим је један раднички омладинац поздравио генерала Недића и предао му један поклон, на шта је он одговорио следећим речима:

„Драга децо моја, наша српска радна омладина, наша дико и поносу наш, на овоме дару ја вам најлепше благодарим. Он долази од срца срцу. (Тако је! Тако је! потврђују омладинци). Овај дар је највеће одликовање које сам је до данас добио. Он је највеће признање за оно што чиним и што ћу учинити за мајку Србију и српски народ.

Мени је потребна ваша помоћ. Јер терет тешки и претешки народни, који ја носим већ две године на својим плећима толико је тежак да понекад посрнем и паднем, али се дигнем. Дигне ме једна мисао. А та мисао то сте ви, децо моја, српска омладина! Ви ми дајете снагу и моћ да истрајем! (Бурно одобравање).

Данас кад сам чуо ове речи ја сам јак, јер нисам сам: и ви сте са мном. (Одобравање и узвици: Тако је!) Нема те препреке коју ја нећу сломити и коју нећу оборити са вама заједно у име Господа Бога. (Бурно плескање). Живела радна и привредна омладина!

Крај говора Старешине Недића сви поздрављају дугим одобравањем.

Генерал Недић обишао је после тога све просторије Дома и са очинском љубављу интересовао се за вежбе омладинаца. Затим је у дворишту пред радничким омладинцима сврстаним у редове, под српском заставом упутио им следећу реч:

„Драга наша децо, наша радна и привредна омладина!

Српска заједница рада, којој сам ја Старешина, а ви моја деца, данас је учинила једно велико дело: освећен је овај дом, дом радне и привредне омлади-

Генерал Недић присуствује вежбама шерта
Снимак С. Н.

ком усисали у себе, да ојачате своје тело и да развијете свој дух како бисте могли да будете корисни и сами себи и српском народу.

Овај препород потребан је био нама који смо били залутали и пропали. Да не бисмо у будуће опет лутали и пропадали ми се морамо препородити. Ово је пут и начин да се препорозимо. Јер децо моја, биле су велике заблуде и велике грешке.

Овај дом не само што има да развије ваше физичке способности, него он има и племените врлине да усади у душе и срца ваша, а то су духовне особине, без којих један човек не може да буде. Те високе особине које има да развије овај дом морају да изгледају тешка и судбоносна оштрица против материјалистичког и себичног живота, од кога сте ви драга моја радна децо, највише патили, јер је себичан живот прогласио чак и спорт за трговину.

схватање правде: човечност, љубав за све људе јер су ови људи Божји синови.

Зато је Српска заједница рада покупила под овај барјак и вас, децо моја, да учи да рад — јер сте ви наша радна омладина — буде част за све Србе и да рад добија своје право и своју награду. Јер на застави Српске заједнице рада не пише ни јудео-капитализам, ни марксизам, ни комунизам, већ пише стара српска домаћа задружност, где је било места за све добре Србе, где је било социјалне правде, јер то мора да буде, пошто сте сви ви браћа, Хришћани.

У тим мислима ја сам данас присуствовао освећењу овога дома и оглашавам га овога момента отвореним за вас, драга моја радна и привредна омладина, са жељом

Генерал Недић пали свећу на освећењу Дома
Снимак С. Н.

ОТВАРАЊЕ ДОМА РАДНИЧКЕ ОМЛАДИНЕ

Свечано отварање Дома радничке омладине „Србозара“ у прошлу недељу био је прави празник рада и младости.

После верског обреда у присуству митрополита Јосифа, заменик старешине Зар. Поповић поздравио је старешину Српске заједнице рада генерала Недића, рекавши између осталог:

„...Овај дом као и сви домови „Србозара“ по фабрикама и предузећима у Србији служиће радничкој омладини за провођење слободног времена. Ту треба да им се да истински одмор, разонода и васпитање, да се сутра оснажени, очеличени, враге у радионице, фабрике, да што више привређују и користе и себи и свом српском народу.

Идеологија Српске заједнице рада је јасна и једноставна, она нема фраза, она се не може побјигати јер је искована кроз ве-

кове, патњама и страдањима, успоном и падом, кроз породичне задруге. Данашњи дан нека буде пример како треба да се стара за српску привредну омладину.

Драги наш старешино и генерале, ви сте окружени српском привредном омладином, која гледа у вама оца, највећег сина српског народа, човека који је у најтежем моменту узео и подигао српски барјак да спасе српски народ од још већег страдања.

Ми идемо путем којим нас водите, који сте ви показали, јер смо уверени да ћемо тако послужити нашој милој Србији.

Наша је дужност да по сваку цену обновимо српску привреду, српско друштво. Многи питају где је обнова? Ево, овде, ту где је омладина. Данас можемо са поносом рећи: Ово је српска омладина која мисли и осећа срп-

Генерал Недић говори радничкој омладини

Снимак С. Н.

не и ми га данас вама предајемо.

Овим чином Српска заједница рада испуњава свој велики национални програм на препороду, на корист његову и за срећу наше мајке Србије. Овај дом ће служити да се сви састајете у њему, да ојачате свој србизам, оно што сте ви мајчиним мле-

Ви живите у једном тешком времену када цело човечанство води рат. Тај рат води се за препород човечанства. Оно има да прекине са старим светом, са јудео-капитализмом, са марксизмом, са болшевиизмом и шта ти ја све знам, што је довело свет до катастрофе.

Има да наступи једно ново

да он служи за ваш напредак, за вашу културу, за срећу вашу и свег српског радног света и нашег друштва и мајке Србије. Живела, децо моја!

Крај говора старешине Недића дочекан је бурним одобравањем. Музика је отсвирала: „Ој Србијо...“

Путоказ и симбол

Ускоро ће се навршити две године од прве појаве српских добровољаца. У часу када је опстанак српског народа био најдубље и најнепосредније угрожен, и то не само физички него и духовно, појавили су се добровољци, као најсамониклији глас једног народа који је хтео да живи. Трагично изгубљен рат и тешко бреме срамоте на часном образу једног витешког народа, велике материјалне штете које су погодиле земљу, а више од свега болшевички бесови и језива страдања српског народа на његовим вековним огњишћима — све је то дубоко потресало душу нашег човека и уносило у њу тешко и суморно неспокојство.

Али више и јаче од свега народни опстанак је довела у питање безумна и антиродољубива партизанска акција, која је под лажним плаштом ослободилаштва спроводила крвоједну болшевичку револуцију излажући народ као целину уништењу и убијајући најсвесније националне људе у земљи. Наступивши према народу са двоструким преступништвом сјањени из белог света на тло Србије, партизани су били довели земљу до највеће пропасти. Све што смо имали, у најбуквалнијем смислу речи, било је доведено под огромни знак питања. Прилике су биле такве да је Србије и српског народа зачас могло нестати.

Што се то није десило највећи део заслуге припада српским добровољцима, оним младићима који су се први одазвали позиву генерала Недића и пошли у борбу против комуниста. Из огња који су они у себи носили распламтио се добровољачки покрет. Из родољубивих идеја које су многе од њих одвеле у смрт израсле су стотину бораца, који се нису борили само оружјем, него и идејом: у примамљивост мита заоденутог болшевичким погледом на свет они су супротставили наш народни. Пламеном снагом речи они су отварали срца и душе збуњеног народа и својим јасним погледом и ставом разведравали му помучену мисао. Својом борбом, која је била борба против надмоћнијег противника, они су се претставили народу као нов свет и нови људи сасвим различити од оних који су га са сатански циничном хладнокрвношћу гурали у смрт и уништење.

Из ових младих бораца од којих су многи били голобради младићи зрачила је једна снага и вера у свој историјски призив и судбину свога народа. Када је све изгледало изгубљено, они су

пошли у народ са вером у будућност Србије; када се погребни сумрак спуштао на цео један народ очи су разгаљивали таму зором својих младих живота и светлошћу вере која је долазила из прадубина њихових националних бића. Таме и страха није било у њиховим срцима. Они су улазили у борбу са песмом и умирали са осмехом. За онима који су гинули у борби за Србијом другови нису плакали, него су полагали завет да ће мисију спасења народа довести до краја.

На томе и данас стоје и тим путем иду. Оно што су до сада добровољци учинили за свој народ само је један део од онога што још треба учинити. Повративши нашег човека себи, духу родне земље, раскошном богатству духовног и моралног наслеђа предака и српској исконској животној идеји, добровољци су му дали сигуран компас у овом и сувише метежном и разноврсном борбом испуњеном времену. Прави српски човек зна данас преступну суштину болшевизма и тајне смерове скривеног јеврејског редитеља ове крваве људске драме, која се зове рат. У пребурном вртлогу догађаја, у стихијском сукобу супротних идеологија живота и у циновској борби најбољих духовних квалитета људи сваки прави Србин данас зна да мора чувати оно што претставља морални и духовни темељ његова опстанка; он појима да му је највиша дужност да пожртвовано чува то своје наслеђе и обиље изграђујући себе за конструктивну животну утакмицу која нам претстоји.

То битно у његовом ставу и сазнању плод је добровољачког мисионарства у народу. Јер добровољац је не само подвигом борбе и речју учитељ и путоказ, него и живим примером и свакидашњим ставом. Као човек он осећа своје мане, али је свестан да их у вишем интересу мора укротити. Не живи он за себе, ни за свој интимни свет и своје радости. Он све свесно потчињава Србији. И жеље младости, и вапаје срца, и бунт крви и немире духа, које по наслеђу у себи носи човек нашега рода — све је то потчињено будној вољи добровољца, који је свестан, да живот сваког појединца не припада њему него Србији коју треба васкрснути и српском народу кога треба учинити великим. Добровољац је и ту путоказ и симбол. Кроз сопствено служење он указује како се полиже земља, снажи народ, изграђује Отаџбина. Свесним

изгарањем на општем послу.

Добровољаштво је путоказ и симбол. Симбол новог света који се код нас рађа и путоказ којим се сигурно иде у боље дане. На све оно што су чинили и на све што данас раде добровољци гледају као на просто одужење дуга народу. Не као на заслугу, јер заслуга пред народом, на које би се неко могао позивати као на оправдање свога нерада, нема нико. У плодотворном подвигу добровољаштва то је једна од основних мисли. Жеља је и циљ да она у свакоме постане основно осећање и завет. Хиљаде оних који су пошли трудним путем добровољаштва проверили су своја схватања и прекалили своју вољу у огњу стравичних страдања овог народа чија се судбина може изменити само онда ако све што може да мисли и ствара, свесно и слободно, васкрсне у себи сазнање, осећање и готовост, коју има српски добровољац. Он не жели да буде ни каста, ни сталеж, ни привилегисани слој, него само први у подношењу највећих жртава за Србију. Зато је он путоказ и симбол света који настаје.

Б. Слијепчевић

СВАКИ ДАН ДОБРОВОЉНИ ДИНАР

Добровољни динар за сироте и невољне, то је најновији пример организоване социјалне акције никле пре два месеца у свести српског добровољца, коју он систематски, из дана у дан, у свим својим јединицама, и при штабу и на терену, са пуно љубави и поноса изводи.

Прошле године, у пролеће и лето, где год и кад год добровољци нису морали да стоје на мртвој стражи мира и реда, они су, у мањим или већим групама, ишли на сељачку њиву да помогну, у првом реду, сиромашном и инокосном сељачком дому, у његовом, за цео народ, корисном послу. Они се спремају да исто чине и ове године где год стигну и где год се за то потреба укаже.

Шта је то добровољни динар за сироте и невољне? Најбољи одговор на ово питање даћемо ако наведемо објашњења једног српског добровољца која је он, пре кратког времена, изложио у предавању пред добровољачким старешинским течајем у Београду — на стотину таквих предавања одржано је у последња два месеца у појединим добровољачким јединицама:

»Сваки дан добровољни динар за сироте и невољне, то је социјална акција коју сваки Србин, коју сваки члан народне заједнице у овој земљи, био сиромаш био богат, био грађанин био сељак, може да изводи, без икаквих тешкоћа и жртава, само ако има мало добре воље и мало смисла и осећања за колективне социјалне подухвате. Ми признајемо да је племенита ствар кад неки човек или установа дадну једанпут или двапут годишње по

хиљаду, десет хиљада или и више динара за своје сиромашне и невољне суграђане, за незбринуту сирочад, за инвалиде, за обескућене избеглице и слично. Али је много дубља, социјалнија и већа акција и помоћ ако се Срби удруже и сваки од њих даје сваки дан само по један добровољни динар за сироте и невољне. Дубља је и социјалнија та акција по томе што у њој може лако да учествује сваки грађанин, што она чини да сваки дан осећамо и мислимо на незбринуте и невољне, што нам непрестано даје повода да размишљамо како да савладамо и решимо срећно многе социјалне неправде, што из дана у дан пружа нам видан доказ да су и најсиромашнији и најневољнији неразлучив део наше народне заједнице... А већа је та акција по том што, као и свака смишљена планска организована радња, даје много веће резултате од појединачних, неорганизованих акција које се изведу од времена до времена, под утицајем нарочитих расположења и стања и уз дејство посебних пропаганди.

Поставимо питање социјалне крилатице »Сваки дан добровољни динар« на овај план: нека, рецимо, у тој акцији учествује редовно само 500.000 Срба од укупног становништва у Србији. Пет стотина хиљада учесника у тој акцији даје недељно 3.500.000, месечно 15.000.000, а годишње 182.500.000 динара. Кад би двострук број у тој акцији учествовао, тј. милион душа, онда би и цифра била двострука и годишње би се постигло 365.000.000 динара или дневно милион динара. Са милионом пак динара дневно колико би се могло учинити помоћи, потпоре и подршке за сироте и невољне! То сваки од нас може да израчуна и да брзо увиди далекосежне плодове једне овакве сабирне акције.

Да би ову своју социјалну акцију претставили што јасније и убедљивије у својим сопственим редовима, добровољци је међу собом без престанка објашњавају и овако:

Сваки српски добровољац даје целог себе, сваки дан, за свој народ и за своју земљу. Српски добровољац стоји сваки дан на мртвој стражи, на бранику мира и реда и одржања српског народа, и за то је спреман да сваки час у години дана положи и свој живот. То је, свакако, максимум који један човек може да жртвује за спас свога народа. Дати сваки дан добровољни динар за сироте и изнемогле у својој народној заједници, тј. за годину дана жртвовати од себе само 365 динара, то је минимум који сваки Србин може од себе дати. А за ту своју може се помоћи, издржати или спасти дневно једна сирота српска породица...

Само ова акција практично се изводи на тај начин што сваког јутра пре поласка на редовну дужност, сваки добровољац у свим јединицама почевши од Команданта Корпуса до последњег редова, полаже по један динар

Р. П.

Добровољци пред полазак на терен

Фото Васпитни отсек С. Д. К.

БОГ НА СРПСКОЈ ЊИВИ

У блеску коса и хуку вршалица златна се река, ето, прелива долинама, падинама, и како сноп за снопом пада, расте и надима се тежакова нада.

Жетва је почела.

Кад човек запне, Бог благослови, шта је злато по челичним косама према златним откосима, према златним стоговима? Склад људског рада и понесеност земље, најлепша је могућа ризница.

Радио је наш човек ове године као никада, понела се наша земља ове године како треба, па у кошевима и амбарима најлепше космичко милосрђе које се уопште може излити.

Златна је река потекла, златно је зрно осветлало образ и српски тежак дахнуо је душом: учинио је своје, очувао је своје, изнео је своје и хлеб насушни, вас у бојама сунца, засијаће на трпези намученог, али неклонулог народа. Јер добра сетва, добра жетва, најлепши су примери и добре родољубиве савести.

Аграрна савест, тежачка готовост, тежачко схватање дужности, уродило је заслужним плодом. Запели су деца, запеле жене, запели људи, запели старци, запеле алатке, запела стока, па је и Божји благослов такорећи запео.

Тежак је учинио своје.

Али, поред њега чинили су своје и радник и чиновник.

Нема градске баште у којима се не повијају орни кукурузи, прегршти класја, редови сунцокрета, нема градске баште у којој такође није укораčio аграрни дах, права правцата борба за насушни хлеб. Град се угледао на село и земљораднички талас заплуснуо је целу земљу. Србин се претворио у тежака, тежачки је поднео тежачку муку, али је зато сада и по среди тежачких радости: црно под ноктима заблистаће златом на трпези.

Борба за хлеб ујединила је све честито и све радено и када се поглед баци на понеле њиве и градине, сеоско класје и варошко класје њишу се истом снагом — вером да је битка за хлеб добијена.

И радник и чиновник учинили су своје.

У блеску коса и хуку вршалица огледа се општа воља да српска будућност мора бити боља, да рад уједињује, нерад разједињује, да се тек после полеглих мишица, повијених леђа усправним челом поносно иде.

Жетва је почела.

Ослушни шум рођеног класја, ти, који ослуш-кујеш звек туђег злата!

Ослушни жамор рођених жетеоца, ти, који ослуш-кујеш туђинске сплеткаше, туђинске великаше!

Ослушни рођене њиве, рођене баште, ти, који ослуш-кујеш туђинске ратне салоне!

Ослушни земљу своју, тежачке своје, и они ће ти рећи:

Жуљевита је истина, истина над истинама.

Жуљевита је слобода, слобода над слободама.

Жуљевита је правда, правда над правдама.

Вас у зноју, вас погрбљен, вас задихан, српски тежак, радник и чиновник, од снопа до снопа слуша глас земље своје, слуша глас бригае своје, јер на тај начин слуша глас прошлости своје, ипуњава дужност будућности своје, човек је, учинио је своје, и ето, и на селу и у граду, његови плодови се роје.

Златна река, шумећ долинама, шумећ падинама, потекла је из чисте религије рада, једине могуће у данима страшним као косидба. И њен Бог благословио је српску њиву...

(Цртеж: Н. Бешевић)

Генерал Недић на жетви

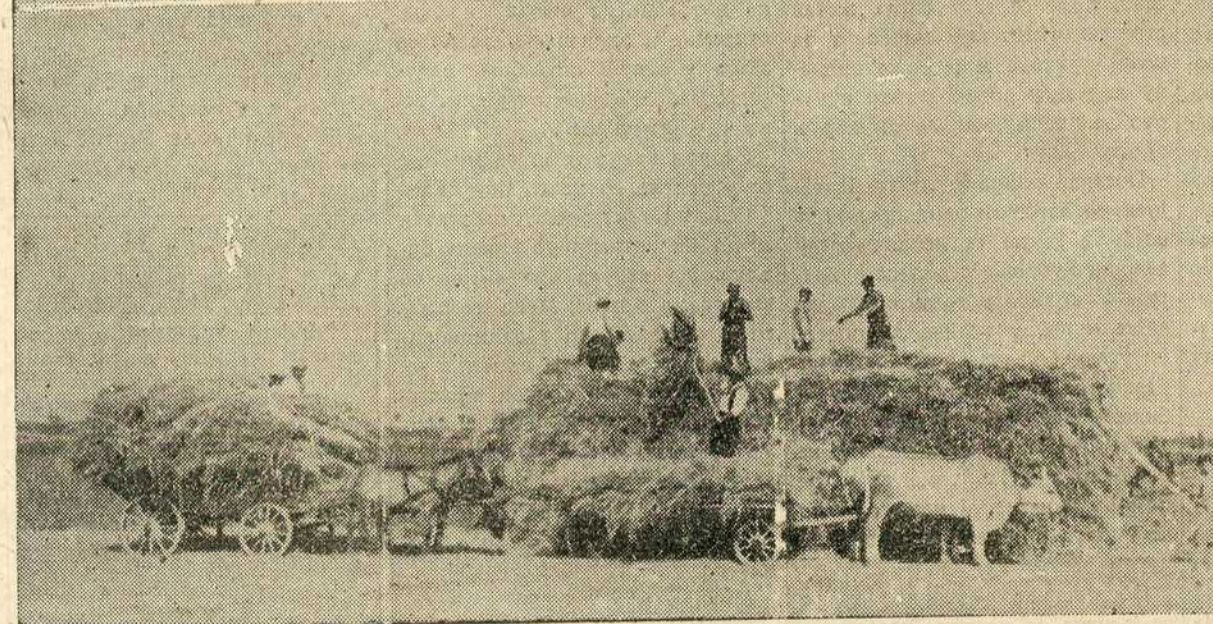
Претседник Српске владе ступа на српску њиву и поздравља вредне жетеоце

Снимци Државне пропаганде

На све стране спрема се нови хлеб: по-жњевено жито товари се на кола и носи на вршидбу.

Десно: Генерал Недић обишао је и вредне београдске повртаре.

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

Свен Хедин о Америци

Свен Хедин: Америка у борби континента. Издање Просветне заједнице, Београд, 1943, стр. 146.

рика већ види тај век који долази.

Али можда се Америка вара. Снаге Европе и Азије су ту да те америчке планове спрече. Ако Американци хоће неке да помогну, онда то треба прво себи. Неразумљив је апсурд, да Њу Дил, који је у самој Америци доживео крах, буде прогла-

шен за владајућу догму светске привреде.

Уводећи нас у суштину данашњег збивања Хедин нам сугестивно приказује стари свет у свој његовој моћи, Европу која ће истрајати и победити, у пркос свих империјализма, долазили они са Истока или Запада.

Доситејево басне за децу

Доситејево басне за децу, илустровао Ђука Јанковић. Издање „Југоисток“, Београд 1943, стр. 100.

стију и потрудило се да у једном вредно укусном издању пружи нашој деци најлепше Доситејево басне.

Избор басана је учињен са великим познавањем дела Доситеја Обрадовића. Сваку басну илустровао је Ђука Јанковић једним реалистичким стилем, са пуно детаља, пружајући тако деци обилну животну слику. Не чини нам се да овакве илустрације најбоље одговарају духу басана, али ништа не сметају илустровању текста.

Како је ово прво код нас издање Доситејевих басана за децу, уз то богато илустровано и укусно опремљено, препоручујемо књигу родитељима и деци. Ниједна омладинска библиотека не би требало да буде без ње.

Појавило се јубиларно, педесето издање *Киршнеровог немачког књижевног календара* који доноси адресе и тачне спискове до сад изашлих дела свих живих немачких књижевника. Претходно (49) издање изашло је у фебруару 1939. Било је испрва решено да се педесето издање објави тек по завршеном рату, али је доцније та одлука измењена. Прво издање овог календара изашло је 1878, на 120 страна. Најновије јубиларно издање пак има 1370 стубаца.

Ових дана прославио је стогодишњицу свога постојања Музеј за природне науке у Хамбургу. Музеј је створен 1843 фузијом природњачке збирке Академске гимназије (која је постојала још од 1653) и збирке Хамбуршког друштва за природне науке.

Позив

улагачима бившег филијала Државне хипотекарне банке у Новом Саду

Државна хипотекарна банка у Београду овим поновом позива све имаоце улога код бившег Главног филијала Државне хипотекарне банке у Новом Саду, који имају стално боравиште на територији Србије и Баната, а који желе да им се улози пренесу на Државну хипотекарну банку у Србији, да предају уложне књижице и то у Београду у згради Државне хипотекарне банке, Васина ул. бр. 60, а у унутрашњости банчиним филијалима.

Имаоци улога на штедњу, који су настањени у местима, у којима се не налази банчина јединица, треба да поштом пошаљу уложну књижицу Централни Државне хипотекарне банке у Београду или некој најближој банчиној филијали, заједно са писменим налогом адресованим на Главни филијал Државне хипотекарне банке у Новом Саду, да се односни улог пренесе на Државну хипотекарну банку у Србији. У писменом налогу потребно је да се наведе занимање и тачна адреса имаоца књижице, да би се могао известити, када улог буде пренешен на Србију.

Улози по којима су књижице изгубљене, засада се неће преносити. 512 1—2

Радио

СВАКОДНЕВНЕ ЕМИСИЈЕ
БЕОГРАДСКЕ РАДИО СТАНИЦЕ

- 5.00— 6.15 Другарски поздрав
- 6.15— 7.00 Емисија за српске сељаци и вести на српском језику
- 7.00— 7.10 Вести на немачком језику
- 7.10— 9.00 „Добро јутро, драги слушаоци!“
- 9.00— 9.20 Вести
- 9.20—12.00 Пауза
- 12.00—13.00 Подневни концерт
- 13.00—13.10 Вести на српском језику
- 13.10—13.50 Подневна музика
- 13.50—14.00 Вести на немачком језику
- 14.00—14.50 Нешто за тебе
- 14.50—15.00 Извештај о водостању
- 15.00—15.30 Извештај Врховне команде с лаганим понављањем и кратке вести за војску
- 15.30—16.00 Пауза
- 16.00—18.20 Српске емисије
- 18.20—18.40 Час немачке народне групе
- 18.40—19.00 Музика за тебе
- 19.00—20.00 „Из савремених догађаја“ на немачком језику и вести на страним језицима — бугарски, мађарски, француски и румунски.
- 20.00—20.20 Вечерње вести
- 21.40—22.00 Поздрав младиог београдског стражара
- 22.00—22.15 Последње вести
- 00.00—02.00 Поноћне мелодије.

НЕДЕЉА, 25 ЈУЛИ

- 16.00—16.05 Извештај Врховне команде на српском језику
- 16.05—17.00 Емисија за Бор. Изводе: Ватрогасци, нар. оркестар Милановић, Ната Павловић, Јован Милићевић-Мостарац, Квартет — Шимић и Војин Поповић
- 17.00—18.20 Чар мелодија

ПОНЕДЕЉАК, 26 ЈУЛИ

- 16.00—18.20 Српске емисије
- 16.00—16.30 Из оперског света
- 16.30—16.35 Извештај Врховне команде
- 16.35—17.00 Квартет Николић
- 17.00—17.30 Народна Музика. Изводе: Народни оркестар Милановић, Смиља Лазаревић, Лела Лештарић, Димитрије Ђирић, Миле Јањић-Мостарац, Старчевић
- 17.30—17.40 Предавање
- 17.40—18.10 Наставак народне музике
- 18.10—18.20 Из савремених догађаја

УТОРАК, 27 ЈУЛА

- 16.00—18.20 Српске емисије
- 16.00—16.30 Музика из тонфилмова. Изводи „Златна петорка“
- 16.30—16.35 Извештај Врховне команде
- 16.35—17.00 Наставак музике из тонфилмова
- 17.00—17.30 Дувачки оркестар Седлачек
- 17.30—17.40 Предавање
- 17.40—18.10 Народна музика. Свира народни оркестар Обреновић, Солисти Савета Судар и Радослав Павловић
- 18.10—18.20 Из савремених догађаја.

СРЕДА, 28 ЈУЛА

- 16.00—18.20 Српске емисије
- 16.00—16.30 Камерна музика. Изводи гудачки квартет Преворшек
- 16.30—16.35 Извештај Врховне команде
- 16.35—16.50 Клавирски концерт Вере Вељков
- 16.50—17.00 Предавање
- 17.00—18.20 Забавни час.

ЧЕТВРТАК, 29 ЈУЛА

- 16.00—18.20 Српске емисије
- 16.00—16.30 Аудиција радио Београда
- 16.30—16.35 Извештај Врховне команде
- 16.35—17.00 Народне песме и музика. Изводе народни оркестар Милановић, дует Аршинов-Чирлић и Александар Новаковић
- 17.30—17.40 Предавање
- 17.40—18.10 Дечји час
- 18.10—18.20 Из савремених догађаја.

ПЕТАК, 30 ЈУЛА

- 16.00—18.20 Српске емисије
- 16.00—16.30 Концерт Београдског симфониског оркестра. Диригент Светозар Пашћан
- 16.30—16.35 Извештај Врховне команде
- 16.35—17.00 Забавна музика. Изводе: Забавни оркестар под управом Фрање Седлачека. Солисти: Иванка Тавчар
- 17.00—17.30 Шлагери. Изводе: Квартет Симић и Војин Поповић
- 17.30—17.40 Предавање
- 17.40—18.10 Народна музика. Изводе: Народни оркестар Милановић, Ружица Протић и Павле Чуковић
- 18.10—18.20 Из савремених догађаја.

СУБОТА, 31 ЈУЛА

- 16.00—16.05 Извештај Врховне команде на српском језику
- 16.05—18.00 Мелодије и ритам
- 18.00—18.20 Српска емисија: Добровољачки час.

